

I. zjazd Českej spoločnosti kardiovaskulárnej chirurgie

11. – 12. november 2004, Brno, Česká republika

11. a 12. novembra 2004 v Brne sa konal I. zjazd Českej spoločnosti kardiovaskulárnej chirurgie. Účastníkov zjazdu (vyše 500) hostil vo svojich príjemných priestoroch hotel Voronež. Program zjazdu prebiehal vo štvrtok v dvoch paralelných sekciách: prvú tvorili prednášky z kardiouchirurgie, druhú z cievnej chirurgie, v piatok sa program rozšíril o tretiu sekciu – prednášky sekcie sestier pracujúcich v kardiouchirurgii a cievnej chirurgii. Odborný program skompletizovala posterová sekcia. Výstava firiem (v počte 44), ktoré vyrábajú nástrojovú a prístrojovú techniku a špeciálne farmaká využiteľné v srdcovej a cievnej chirurgii, vhodne doplnila zjazdové rokovanie. Výrobné portfólio týchto firiem zahŕňalo medzi iným nové antibakteriálne šicie materiály, spotrebný chirurgický materiál, biologické a mechanické srdcové chlopne, anuloplastické prstence, cievne protézy, moderné inštrumentárium, zariadenia na reanimáciu, oxygenátory, nové typy kanýl a katétrov (ablačné embolektomické), ultrazvukové chirurgické aspirátory, systém na rádiofrekvenčnú termálnu abláciu tkanív.

Zorganizovanie zjazdu takéhoto zamerania si vynútil búrlivý v skutku imponantný rozvoj srdcovej a cievnej chirurgie v Českej republike (ČR) v priebehu posledných 15 rokov. Túto skutočnosť výstižne uviedol v otváracom prejave predseda Spoločnosti **Prof. MUDr. J. Černý, CSc.**, riaditeľ Centra kardiovaskulárnej a transplantáčnej chirurgie, Brno. Keď v ČR pracovalo v roku 1990 šesť kardiouchirurgických centier s výkonom 1 556 operácií, v roku 2004 tu pracuje 14 takýchto centier. Ich kapacita bola v roku 2003 11 211 kardiouchirurgických operácií, čo je 1 100 výkonov/1 milión obyvateľov. Týmto počtami sa ČR dostala na vrchol európskej kardiouchirurgie. Úmerne s počtom výkonov sa znižovala operačná mortalita (do 30 dní) z 10,2 % (1990) na 3,5 % (2003) a zvyšoval sa priemerný vek operovaných: 50 rokov (1990) – 64 rokov (2003). V oblasti cievnej chirurgie pracovalo v roku 1988 25 zariadení s počtom 3 000 operácií. V roku 2003 to bolo 60 pracovísk s počtom vyše 10 000 výkonov.

Prvý deň v bloku prednášok, ktoré boli na vysokej odbornej úrovni, prezentovali svoje výsledky chirurgickej liečby ischemickej choroby srdca (ICHS) s mimotelovým obehom, ako aj bez neho, všetky kardiouchirurgické pracoviská v ČR. Výsledky možno stručne zhrnúť nasledovne: napriek tomu, že operáciám na srdci sa podrobujú veľmi rizikovní pacienti, možno mortalitu naďalej znižovať. Predpokladom je starostlivý rozbor všetkých liečebných neúspechov, trvalé nadobúdanie nových skúseností (zavádzanie nových operačných prístupov, techník), rozširovanie indikácií, zvyšovanie

úrovne pooperačnej starostlivosti vrátane modernej medikamentózne liečby. Nevyhnutnosťou je úzka spolupráca všetkých odborníkov, ktorí sa zúčastňujú diagnostického, chirurgického, reanimačného a pooperačného rehabilitačného procesu a ich osobný záujem a trvalá zdravotná výchova laickej verejnosti.

Primeraná časť programu sa venovala chirurgii chlopni, predovšetkým aortálnej a mitrálnej. Pozornosť sa upriamila na rozličné dostupné typy protéz, ktoré dominujú pri nahradení poškodenej aortálnej chlopne. Nová moderná generácia stentových bioprotéz sa vyrovná protézam typu „stentless“. Bioprotézy pre ich dobré výsledky (skoré, strednodobé) sa presadzujú u chorých nad 70 rokov. Priaznivé skúsenosti (viac ako dvojnásobné) sú z aortovým alograftom alebo pulmonálnym autograftom pri nahradení aortálnej chlopne poškodenej infekčnou endokarditídou (České Budějovice).

Blok chirurgie mitrálnej chlopne sa zamerával na otázky využitia plastických operácií pri riešení mitrálnej regurgitácie (MR), vrátane implantácií anulárneho prstenca. Keďže jedným z rozhodujúcich faktorov úspešnosti operácie MR je funkcia ľavej komory, jej predoperačná objektivizácia je nevyhnutnou podmienkou. Túto informáciu podstatne rozširuje kvantifikácia MR. Tu zohráva veľkú úlohu echokardiografia, ktorá sa navyše už stala neoddeliteľnou zložkou chirurgických sál, pretože je vodidlom chirurga pri plastickom výkone na mitrálnej chlopni a dáva mu okamžitú informáciu o úspešnosti plastiky.

V programe bola zastúpená problematika chirurgie hrudnej aorty, mimotelového krvného obehu, chirurgickej liečby fibrilácie predsieni, keď rádiofrekvenčná ablácia alebo kryoablácia sa stala v súčasnosti štandardným liečebným postupom väčšiny českých kardiocentier pri kardiouchirurgických výkonoch u pacientov so sprievodnou fibriláciou predsieni pri ICHS, pri aortálnych a mitrálnych chlopňových chybách. Ďalej otázky pooperačnej starostlivosti o kardiouchirurgických pacientov na jednotkách intenzívnej starostlivosti (imunologický monitoring, aplikácia oxidu dusnatého...).

V bloku venovanom vrodeným srdcovým chybám prezentovali vynikajúce výsledky operačných výkonov, ktoré neobchádzajú ani najkritickejšie chyby potrebné riešiť už v novorodeneckom veku, pracovníci z detského kardiocentra FN v Motole v Prahe a Detského kardiocentra SR v Bratislave (pozri ďalej).

Z ďalších zaujímavých prednášok, ktoré odznali v bloku „Varia“, zaujali osobitne dve. Výstupenie **Gebauerovej a spol.** (Kardiocentrum

IKEM, Praha) o transplantáciách srdca (Tx) pre vrodenú chybu srdca. Od roku 1984 sa v IKEM-e urobilo 540 Tx, z toho u ôsmich chorých s vrodenou chybou srdca (1,5 %). Prvý takýto chorý podstúpil Tx až v roku 1999. Odtedy (za päťročné obdobie) vykonali Tx u ôsmich mužov (čo sú 4 % z celkového počtu 201 chorých). Toto číslo je podobné Tx pre získané chlopňové chyby. U šiestich išlo o komplexné vrodené chyby, pre ktoré sa vykonala v predchorobí kardiochirurgická korekcia. Druhým bola prednáška **Fréliča a spol.** (Centrum kardiovaskulárnej a transplantácie chirurgie, Brno). Autori na súbore 190 chorých so zlou funkciou LK ($\leq 30\%$), čo bolo 6,5 % z celkového počtu 3 925 operovaných za obdobie 1. november 2000 – 31. december 2002, vyhodnotili bezprostredné pooperačné výsledky a u časti chorých aj funkčný stav po roku. Skorá mortalita celého súboru (n: 3 925) bola 2,1 %; u pacientov s EF $< 30\%$ (4,7 %). Autori konštatujú, že výrazná depresia funkcie LK, či už ide o ICHS alebo chlopňové chyby, nepredstavuje sama o sebe negatívny rizikový predoperačný faktor (aspoň nie taký výrazný ako sa všeobecne uznáva – pozn. autora správy).

Odborný program v sekcii cievnej chirurgie sa sústredil na aneurizmy brušnej aorty, nové trendy v chirurgickej liečbe ischemickej choroby dolných končatín, aktuálnu problematiku „thoracic outlet syndrom-u“, chirurgiu extrakraniálnych tepien. Zaujímaví o podrobné informácie tejto sekcie, ako aj ostatných prednáškach a posteroch, získajú v abstraktoch, ktoré obsahujú 144 súhrnov.

Na zjazde aktívne vystúpili tiež pracovníci zo Slovenska. **Fischer V, Outrata R, Pauliková Z, Bučeková E, Olejárová I, Gašparovič I, Glonek I, Hudec V.** (SÚSCH, Bratislava) s prednáškou: „Je náhrada insuficientnej mitrálnej chlopne už minulosťou?“ Zverejnili skúsenosti Kliniky srdcovej chirurgie s plastikami mitrálnej chlopne u 95 pacientov s 1 % mortalitou do 30 dní. Výsledky poukazujú na úspešnosť rekonštrukčných metód pred nahradením mitrálnej chlopne pri mitrálnej regurgitácii. Autori z Kardiológickej kliniky a Kliniky srdcovej chirurgie SÚSCH, Bratislava (**Šimková I, Fridrich V, Chňupá P, Kanáliková K, Fischer V, Riečanský I.**) porovnali transvenóznou korekciu Amplatzovým oklúzorom (n: 92) defektu predsieňového septa typ ostium secundum (DPS II) s chirurgickou korekciou (n: 111). Výsledky v sledovaní dvoch až piatich rokov poukazujú na výhody transvenózne korekcie DPS II. Pre chirurgické riešenie sú vhodní pacienti, ktorí nespĺňajú kritériá na použitie Amplatzovho oklúzora. Efektívnosť oboch výkonov je porovnateľná.

Reprezentanti Detského kardiocentra SR, Bratislava predniesli dve prednášky (**Soják V, Šagát M, Valentík P, Omeje I, Poruban R, Nosál M, Kántorová A, Omeje I, Poruban R, Nagi A, Hraška V.**). Prvá poukázala na bezpečnosť a výhody minimálneho invazívneho prístupu pri korekcii niektorých vrodených chýb srdca. Druhá demonštrovala vynikajúce výsled-

ky po Fontánovej operácii: 96 % prežívania počas priemernej dĺžky sledovania 3,6 roka (4 dni – 10,7 rok) s dobrým funkčným efektom.

Sefránek V, Slýško R, Tomka J, Lofaj P, Lesný P. (Klinika cievnej chirurgie, SÚSCH) sa zaoberali artériovými uzávermi ako komplikáciou thoracic outlet sy. Výsledky riešenia tejto závažnej komplikácie u 28 pacientov sú veľmi dobré, čo je dôležité, pretože ochorenie postihuje mladšie vekové skupiny pacientov.

Účasť zo Slovenska uzavierajú **Mazúch J, Mištuna D, Šinák I, Hlinka L.** (Lekárska fakulta a FN Martin), prezentujúci vlastné skúsenosti s chirurgickou liečbou aneurizmom abdominálnej aorty. Pri operovaní 110 pacientov (urgentne 64, elektívne 46) mortalita u elektívne riešených pacientov bola 2,1 %, chirurgický výkon spočíval v resekcii a v nahradení umelými cievnyimi protézami.

Je zrejme, že účasť slovenských pracovísk nebola dostatočná, aj keď naše prednášky sa stretli s veľmi srdečným a priaznivým ohlasom. Je nevyhnutné, aby sme podstatne zvýšili aktívnu účasť už na nasledujúcom II. zjazde Českej spoločnosti kardiovaskulárnej chirurgie o dva roky. Ďalšie zaostávanie v porovnaní s ČR by sme si už nemali dovoliť. Zaväzuje nás k tomu tradícia slovenskej kardiovaskulárnej chirurgie, ktorá výrazným spôsobom prispela k rozvoju chirurgie v Československu. Najvhodnejším spôsobom reprezentácie slovenských kardiochirurgických a angiochirurgických pracovísk je verejné vystúpenie s prednáškou pred vrcholným fórom českých a slovenských kardiovaskulárnych odborníkov a nie nič neriešiacie subjektivistické diskusie slovenských účastníkov v kuloároch cez prestávku zjazdu, ako sme toho boli svedkami v Brne.

V slávnostnej časti spoločenského večera zjazdu sa uskutočnila veľmi milá a dojímavá udalosť. Výbor Českej spoločnosti kardiovaskulárnej chirurgie odovzdal čestné členstvo svojej spoločnosti žijúcim legendám československej srdcovej a cievnej chirurgie. Účastníci v teplej až rodinnej atmosfére vzdali hold Prof. Bartošovi (Praha), Prof. Firtovi (Praha), Prof. Kořístkovému (Brno), Prof. Kočandrlemu (Praha), Prof. Fišerovi (Olomouc), Prof. Steinhardtovi (Hradec Králové). Medzi poctenými bol tiež Prof. Šimkovic, ktorý patrí medzi zakladateľov slovenskej srdcovej a cievnej chirurgie a ktorý má československú prioritu v operácii mitrálnej chlopne v mimotelovom obehu domácej konštrukcie (výrobca Chirana Stará Turá, v spolupráci s Ing. Bolfom) a vo vykonaní aortokoronárneho by-passu. Všetkým laureátom sa dostalo zaslužených ovácií so želaním ďalších plodných rokov života.

Prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc.
Kardiologická klinika SÚSCH, Bratislava